

גוש קטיף - אדם, בית ומקום

שיעור לכיתות ד-ו

תמצית:

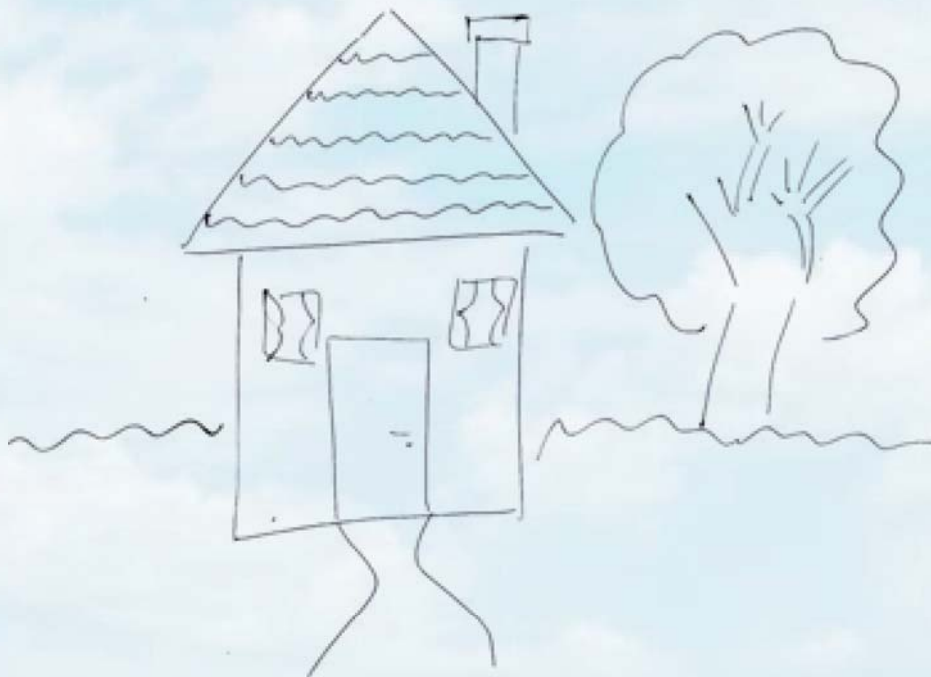

נבחן את הקשר בין אדם לביתו ובין אדם לסביבתו. נגלה אם יש השפעה למקום המגורים על האדם, ואם הבית והסביבה שבהם אנחנו חיים, משפיעים עלינו.

פתיחה:

נבקש מתנדב שיצייר בית על הלוח. (סביר להניח שהוא יצייר "בית" מוכר לכולנו). נסיק בשיתוף התלמידים שהבית המצויר הוא סמל, כלומר כשאנחנו רואים מרובע ועליו משולש, אנחנו מיד מבינים שהכוונה היא לבית אף שיש סוגים רבים של בתים הנראים שונה לגמרי מהסמל המצויר.

עבודה בקבוצות

נחלק את תלמידי הכיתה ל-7 קבוצות (אפשר גם פחות). כל קבוצה תקבל ציור של בית ומשימה לתארו. המשימה תלווה בשאלות מנחות ובבקשה להעניק שם לציור. לאחר העבודה הקבוצתית נזמין את הקבוצות השונות להציג את התמונות שלהם בכיתה ואת השם שהם הציעו לציור. חברי הקבוצה (או נציג של הקבוצה) יסבירו מדוע בחרו בשם זה, יתארו את הציור וידגישו את הפרטים שהם הבחינו בהם בעבודה המשותפת. נודא שהתיאור יכלול גם התייחסות לסביבה ולרקע של הבית, ונשאל על הקשר בין הבית לסביבה. נשאל על התחושות שעלו מהתכוננות בציור, ונכתוב סביב הבית שצויר על הלוח בפתיחה, את המילים (החיוביות) שיעלו התלמידים, כגון: יציבות, ביטחון, פרטיות, הגנה, קורת גג, נעים, נוח, משפחה, שקט, רק שלי, אהבה, להיות ביחד, כיף. (במקרה שיעלו מילים טעונות או שליליות, חשוב לתת להן מקום מצד אחד, אך חשוב לציין מצד שני כי לא לכולם בהכרח מילים אלה רלוונטיות).

נסכם

ראינו בתים שונים ולכל אחד תחושות שונות בקשר לבית: הבית מזכיר לו משהו, מעורר זיכרונות ורגשות (לפעמים חיוביים אך יכולים להיות גם שליליים). יש דברים משותפים בין הבתים, ויש דברים שונים. ראינו גם שרוב הבתים מצוירים על רקע וסביבה. (אפשר לפרט: בית בודד ליד נחל, בית מוקף בבתים אחרים, ברחוב סואן ועוד) יש בתים המשתלבים במקום שבו הם נמצאים, ויש בתים הנראים כאילו לקוחים ממקום אחר. ננסה להבין ביחד אם יש קשר בין האופן שבו אדם מרגיש כלפי ביתו שלו לבין תחושתו כלפי הסביבה.

התבוננות בסרטון:

משימת צפיה: נצפה בתמר מספרת על הבית שלה ומתארת את המקום ואת הסביבה שבהם היא גרה עם משפחתה: קישור: https://youtu.be/EO5b_VxQueE

מצ"ב דף צפייה

ננחה את התלמידים לצפות בסרטון ובסיומו למלא את דף הצפייה המלווה. כדאי לעבור על השאלות לפני הסרטון. מומלץ גם לצפות בסרטון פעמיים. בפעם השנייה יוכלו התלמידים לענות על השאלות בסיום ההקרנה או לבהפסקות קצרות באמצע ההקרנה כדי לענות על חלק מהשאלות.

בסיום המשימה נבקש לשמוע את תשובות התלמידים. בעיקר נתמקד בדמות של תמר.

שאלות שנשאל:

- מה תמר מספרת? מה היא מזכירה בתיאורים שלה?
 - אילו חוויות וזיכרונות היא מעלה?
 - שמעתם את קולה של תמר ואת קצב הדיבור שלה?
 - האם לדעתכם יש קשר בין התיאורים של תמר לאופן שבו היא סיפרה עליהם?
 - האם לדעתכם האופן שבו היא סיפרה ונזכרה בדברים קשור בדברים שבהם היא נזכרה?
 - איך השפיע מקום המגורים של תמר, חוף גוש קטיף, על חיי היום יום שלה?
 - האם אפשר לומר שמקום המגורים של תמר, חוף גוש קטיף, חולל אצלה שינוי פנימי; גיבש חלק מהתכונות שלה? מה דעתכם? אפשר להביא דוגמה.
- ראינו שהמקום שבו גרה תמר, השפיע על דמותה. נפרט את התכונות ואת הדרך שבה היא מדברת, שעלו מתשובות התלמידים: אווירה, רוגע, שלווה, סבלנות, התפעלות ועוד... האם אתם מכירים עוד אנשים כמו תמר שמקום המגורים משפיע עליהם?

נקרא שני בתים מהשיר "ימי בנימינה" שכתב אהוד מנור. (נראה לתלמידים את המילים של הבית הראשון והשני ושל הפזמון)
בשיר הוא מתגעגע למקום שבו הוא גר כשהיה ילד.

מה קרה לילד שדיבר אל כוכבים
שהמתיק סודות עם סביונים ושחפים
שספר כל נמש חרש ובחול נרדם -
מה קרה לו יום אחד שקם ונעלם?

אני רוצה לחזור
אל הימים הכי יפים שלי
הימים היחפים של בנימינה -
כן, אני זוכר, הכל זרם לאט,
השמש לא מיהר
אנשים אמרו שלום,
חבר היה חבר.

"היורה ירד מחר הבט בלבנה"
"איך היה יכול הענבים השנה?"
"היכנסו הערב יש ריבה מתות גינה",
"ובלילה תתכסו כי תהיה צינה."

נזמין את התלמידים לעבודה עם מילות השיר:

- הקיפו את שם המקום שעליו המשורר מספר ואליו הוא מתגעגע.
- סמנו באדום מילים שעוזרות לנו להבין איך נראה המקום.
- בבית השני מובאים משפטים שאנשים בבנימינה אמרו זה לזה. מה אפשר ללמוד על האנשים שגרו במקום? על האווירה ששרתה במקום? על הקשר / יחסים בין השכנים? (חברות, אירוח, בית פתוח, נדיבות, התייעצות, נתינה, דאגה)
- מה בפזמון יכול ללמד אותנו עוד על האנשים ועל האווירה ב"בנימינה"?
- למה מתגעגע המשורר? נפרט יחד מתוך השיר: (מה שסימנו באדום, התכונות של אנשי המקום והאווירה) נראה שהוא מתגעגע למקום שבו הוא גר; לסביבת המגורים שלו ושל האנשים שאפו אותו בילדותו.

דיון:

אתם מכירים אנשים המתגעגעים לבית ילדותם? (הורים, סבא וסבתא) ומה אתכם:
מה אתם מרגישים כלפי הבית שלכם היום וכלפי הסביבה שבה אתם גרים?
האם יש מקום אחר שהרגשתם אליו קשר מיוחד?
האם אתם מרגישים שהמקום שבו אתם גרים, משפיע עליכם?
האם יש אולי רגעים שבהם אתם מרגישים שהמקום שבו אתם נמצאים, משפיע עליכם?

הפנמה:

אפשרות א: נזמין את התלמידים לתאר את מקום מגוריהם ולציין מה הוא מעורר בהם וכיצד הוא משפיע עליהם (מצורף דף סיכום).
אפשרות ב: נבקש מהתלמידים לכתוב הזמנה לטיול במקום מגוריהם. בהזמנה הם יציינו מה מיוחד במקום מגוריהם שלא ניתן למצוא במקום אחר, ולאן בטיול הם ידריכו ויוליכו את הבאים ומדוע.